

Azərbaycan Tibb Universiteti

“ENDOKRİNOLOGİYA”

fənni üzrə

İŞÇİ TƏDRİS PROQRAMI

(Syllabus)

“Təsdiq edirəm”

Kafedra müdiri, ə.e.x.,

prof. Məmməd həsənov R.M.

imza _____

28.09.2021

TƏDRİS İLİ 2021-2022

FƏNNİN KODU:

FƏNNİN NÖVÜ : Məcburi

FƏNNİN TƏDRİS SEMESTRİ: VII-VIII

KURS – IV KURS

FƏNNİN KREDİTİ: - 3 KREDİT

FƏNNİN TƏDRİS FORMASI: Əyani

FƏNNİN TƏDRİS DİLİ: Azərbaycan, Rus, İngilis

FƏNNİ TƏDRİS EDƏN MÜƏLLİMLƏR: kafedranın müəllimləri

TƏDRİS YÜKÜ: MÜHAZİRƏ 10 SAAT, KURASIYA 20 SAAT (CƏMİ 30 SAAT) Hərbi fakultə MÜHAZİRƏ 10 SAAT, KURASIYA 35 SAAT (Cəmi 45 saat)

KAFEDRANIN ƏLAQƏ NÖMRƏLƏRİ: (+994 12) 441 33 18 (190, 178)

Adı, atasının adı, soyadı və elmi dərəcə - dos. Məşədiyeva-Bayramova S.Ə.

E-mail endokrinolog.72@mail.ru

PREPEKVIZITLƏR:

Fənnin tədrisi üçün öncədən tədrisi zəruri olan fənnlər:daxili xəstəliklərin propedevtikası

KORREKVIZITLƏR:

Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda başqa fənnlərin tədris olunması zərurəti yoxdur.

KURSUN TƏSVİRİ:

Endokrin xəstəliklər öyrənilməsi bütün ixtisaslardan olan həkimlər hazırlanması üçün əhəmiyyət kəsb edir. Bu onunla əlaqədərdir ki, endokrin xəstəlikləri öyrənərkən klinikidüşünmənin əsasları, həkimlik deontologiyası formalaşır, xəstələrin müayinəsində əməlivərdişlər qazanılır və adekvat müalicə təyin etmək bacarığı yaranır.Tibb universitetində endokrinologiya kursun tədrisi ardıcıl olaraq daxili xəstəliklərin propedevtikası və daxili xəstəliklər kafedrasında aparılır.

KURSUN MƏQSƏDİ:

IV kurslarda endokrin xəstəliklərin öyrənilməsində tədrisin əsas məqsədi xəstəliklərin etiologiyası və patogenezinin endokrin vəzilərin əsas xəstəliklərinin bəzi variantlarının öyrənilməsi haqqında biliklərin əldə edilməsindən ibarətdir. Endokrin xəstələrdə müayinə vərdişlərinin təkmilləşdirilməsi və möhkəmləndirilməsi kliniki düşünmənin (xəstə haqqında məlumatlara əsasən geniş klinik diaqnoz qoymaq bacarığı) differensial diaqnostika metodu, vərdişinə yiyələnmək, endokrin vəzilərin xəstəliklərinin müalicəsi və profilaktikasının əsas prinsiplərini öyrənmək tədrisin məqsədinə aiddir.

IV kursdan sonra istehsalat təcrübəsinə hazırlaşmaq

IV kurs müddətində tələbələr stasionar şöbəsində müəllimin rəhbərliyi altında müalicə işi yerinə yetirirlər,kafedra müdirinin,professor və dosentlərin xəstələri baxışında iştirak edirlər. Bundan başqa muəllim tərəfindən xəstələrə baxış keçirərkən mono- və politematik araşdırmalar apararkən tələbələr iştirak edirlər.

Mühazirələr və praktik dərslərdə göstərilən xəstələrin hərtərəfli klinik xüsusiyyətləri müasir əlavə müayinələrin (instrumental, laborator-biokimyəvi, funksional və morfoloji) nəticələrinin hərtərəfli araşdırılması və nümayiş etdirilməsi ilə müşayiət olunur.

KURSUN NƏTİCƏLƏRİ:

IV kurslarda tədris zamanı tələbələr xəstələrin müayinəsində peşəkar həkimlik vərdişinə yiyələnirlər, diaqnostika və differensial diaqnostika taktikasını, tibbi sənədləşmənin aparılmasını, təxirəsalınmaz təcilli tibbi yardım göstərmək üsulunu öyrənirlər. IV kursda təmiz differensial diaqnostika aspekti öyrənilir.

Müalicə fakültəsinin IV kurs tələbələri üçün

“ENDOKRİNOLOGIYA” fənnindən

Təqvim Mövzu planı _____ tədris ili (20 saat)

Dərs №	Dərsin mövzusu	Saatların miqdarı
1.	Şəkərli diabet: epidemiologiyası, etiologiyası, patogenezi, təsnifatı.	2
2.	Şəkərli diabet: klinikası, diaqnostikası.	2
3.	Şəkərli diabetin kəskin və xroniki ağırlaşmaları.	2
4.	Şəkərli diabetin müalicəsi (pəhriz, insulin, şəkərsalıcı həblər).	2
5.	Qalxanvari vəzinin quruluşu və funksiyası haqqında anlayış. Diffuz toksiki ur. Hipotireoz (Miksedema).	2
6.	Qalxanvari vəzinin quruluşu və funksiyası haqqında anlayış. Endemik və sporadik ur. Tireoiditlər.	2
7.	Hipofizin quruluşu və funksiyası haqqında anlayış. Akromeqaliya və qıqantizm. Nanizm.	2
8.	Hipofizin quruluşu və funksiyası haqqında anlayış. İtsenko-Kusing xəstəliyi. Şəkərsiz diabet. Panhipopituitarizm.	2
9.	Böyrəküstü vəzilərin quruluşu və funksiyası haqqında anlayış. Addison xəstəliyi. Kohn sindromu. Kuşinq sindromu. Feoxromositoma.	2
10.	Kişi və qadın cinsi vəziləri. Kişi və qadın hipoponadizmi. Piyənmə.	2

MPF-IN IV KURS TƏLƏBƏLƏR ÜÇÜN

" ENDOKRİNOLOGIYA " FƏNNİNDƏN MÜHAZİRƏLƏRİN

MÖVZU PLANI (2021-2022 TƏDRİS İLİ)

№	Mühazirə planı	Saatlar
1.	Şəkərli diabet: epidemiologiyası, etiologiyası, patogenezi, təsnifatı, klinikası, diaqnostikası. Diabetik komalar. Şəkərli diabetin xroniki ağırlaşmaları.	2
2.	Şəkərli diabetin müalicəsi (pəhriz, insulin, şəkərsalıcı həblər)	2
3.	Qalxanvari vəzinin quruluşu və funksiyası haqqında anlayış. Diffuz toksiki ur. Hipotireoz (Miksedema). Endemik və sporadik ur. Tireoiditlər.	2
4.	Hipofizin quruluşu və funksiyası haqqında anlayış. Akromeqaliya və gigantizm. Nanizm. İtsenko-Kusing xəstəliyi. Şəkərsiz diabet. Panhipopituitarizm.	2
5.	Böyrəküstü vəzilərin quruluşu və funksiyası haqqında anlayış. Hroniki hipokortisizm (Addison xəstəliyi). Hroniki hiperaldosteronizm (Konn sindromu). Kuşinq sindromu. Feoxromositoma.	2

MÜALİCƏ FAKULTƏSİNİN IV-CI KURS TƏLƏBƏLƏRİ ÜÇÜN “ENDOKRİNOLOGIYA” FƏNNİNDƏN NƏZƏRDƏ TUTULMUŞ REFERATLARIN SIYAHISI

I. Mədəaltı vəzin endokrin funksiyası haqqında anlayış.

1. Prediabet
2. Tip 1 şəkərli diabet
3. Tip 2 şəkərli diabet
4. MODY və LADA tip şəkərli diabet
5. Hamiləlik şəkərli diabet
6. Diabetik ketoasidotik koma
7. Diabetik hiperosmolyar koma
8. Diabetik laktoasidotik koma
9. Hipoqlikemik koma
10. Şəkərli diabetin xroniki ağırlaşmaları (Mikro- və makroangiopatiyalar)
11. Diabetik nefropatiya
12. Diabetik retinopatiya
13. Diabetik neyropatiya
14. Diabetik pəncə sindromu (İşemik neyropatik pəncənin difensial diaqnostikası)
15. Şəkərli diabetin pəhriz müalicəsi
16. Şəkərli diabetin insulin terapiyası. İnsulin preparatları və onların təsnifatı
17. Şəkərsalıcı həblər. Təsir mexanizmləri
18. Samoci sindromu

III. Qalxanabənzər vəzin endokrin funksiyası haqqında anlayış

1. Diffuz toksiki ur
2. Tireotoksik kriz
3. Hipotireoz (Misedema, kretinizm)
4. Hipotireoid koma
5. Yoddefisitli xəstəliklər. Endemikur və sporadik ur

6. Tireoiditlər haqqında ümumiməlumat. Tireoiditlərintəsnifatı
7. Kəskin tireoidit
8. Yarıməkəskin tireoidit
9. Autoimmun tireoidit
10. Qalxanabənzər vəzin toksik adenoması

IV. Hipofiz-hipotalamus sistemi haqqında anlayış

1. Adenohipofiz və onun hormonları. Neyrohipofiz.
2. Akromeqaliya və gigantizm
3. Nanizm
4. Kuşinq xəstəliyi
5. Nelson sindromu
6. Şəkərsiz diabet
7. Volfram sindromu
8. Panhipopituitarizm

IV Böyrəküstü vəzilər haqqında anlayış

1. Xroniki hipoaldesteronizm
2. Xroniki hiperaldesteronizm
3. Addison krizi
4. Kuşinq sindromu
5. Feoxromositoma

VI Cinsiyyət vəzləri

1. Qadın hipoqonadizmi
2. Kişi hipoqonadizmi
3. Qadın klimaksı
4. Kişi klimaksı

VII Piylənmə

1. Piy toxuması və onun endokrin fəaliyyəti
2. Piylənmə

MÜALİCƏ FAKÜLTƏSİNİN IV KURS TƏLƏBƏLƏRİ ÜÇÜN “ENDOKRİNOLOGIYA” FƏNNİNDƏN PRAKTİK VƏRDIŞLƏR.

Tələbə bacarmalıdır:

1. Antropometrik göstəricilərin ölçülməsi və dəyərləndirilməsi (boyun, belçevrəsinin, qalça çevrəsinin ölçülməsi, BKİ-nin hesablanması)
2. Endokrin xəstəliklərdə təzyiq və nəbzin ölçülməsi və qiymətləndirilməsi
3. Qanda şəkərin ölçülməsi
4. Şəkər yükü sınağının aparılması
5. Endokrin xəstəliklərdə dəridə başverən dəyişikliklərin differensiasiyası
6. Monofeloment, Termofill və Kamerton vasitəsilə taktil, temperature və vibrasion hissiyyatın qiymətləndirilməsi
7. İnsulin dozasının təyini. İnsulinin vurulma qaydası
8. Qalxanvari vəzin palpasiyası
9. Diffuz toksiki ur zamanı göz simptomlarının qiymətləndirilməsi
10. Yumaqcıq filtrasiyası sürətinin hesablanması

Davamiyyətə verilən tələblər:

Dərsə davamiyyətə görə verilən maksimum bal 10 baldır. Balın miqdarı əsasən: tələbə semestr ərzində fənn üzrə bütün dərslərdə iştirak etdiyi halda ona 10 bal verilir. Semestr ərzində fənnin tədrisinə ayrılan saatların hər buraxılan 8% 1 bal çıxılır. Bütün fənlər üzrə semestr ərzində buraxılmış dərs saatların ümumi sayı normativ sənədlərdə müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə imtahan sessiyasına buraxılmır və onun haqqında müəyyən qərar qəbul edilir.

QIYMƏTLƏNDİRMƏ:

Fənn üzrə krediti toplamaq üçün lazımı 100 balın toplanması aşağıdakı kimi olacaq:

50 bal-imtahana qədər o cümlədən:

10 bal-dərsə davamiyyət

10 bal –sərbəst iş (xəstəlik tarixinin yazılması,xəstəni müayinə etməsi və s.)

20 bal –dərslərdə toplanacaq ballardır.

10 bal-bacarıq

50 bal-imtahanda toplanılacaq.İmtahan test üsulu ilə keçiriləcəkdir.

Test 50 sualdan ibarət olacaqdır. Hər bir sual bir baldır.Səhv cavablanan suallar düzgün cavablanan sualların ballarını silir.

QEYD:

İmtahanda minimum 17 bal toplanmasa imtahana qədər yığılan ballar toplanılmayacaq. İmtahanda və imtahana qədər toplanan ballar cəmlənir və yekun miqdarı aşağıdakı kimi qiymətləndirilir.

“Əla”-91-100

“Çox yaxşı”-81-90

“yaxşı”-71-80

“kafi”-61-70

“Qənaətbəxş”-51-60

“Qeyri-kafi” 51 baldan aşağı

SƏRBƏST İŞ:

Sərbəst iş xəstəni müayinə etmək və xəstəlik tarixini yazmaqdan ibarətdir.

IV kursda- xəstəlik tarixində diaqnozun əsaslanması verilir.

Bundan başqa keçiriləcən mövzularını referat şəkilində tərtib edirlər.

Bununla bərabər tələbələrin təcrübi vərdişlərə yiyələnməsi,əlavə müayinə üsullarını qiymətləndirilməyi bacarmaları (EKQ,EXO KQ məlumatları, xarici tənəffüs funksiyası, rentgenoloji müayinə və s.) təşkil olunur.

Sərbəst işlərin nəticələri jurnalda yazılır.

ƏDƏBİYYAT VƏ MATERIALLAR:

1. Endokrinologiya - R.M. Məmməd həsənov, 2019, 319 s
2. Endokrinologiya - R.M. Məmməd həsənov, 2012, 319 s
3. Şəkərli diabet - Z.Q. Əhmədova, 2021, 319 s
4. Qalxanvari vəzi - T.T. Əliyeva, 2020, 408 s
5. Endokrinologiya - V.S. Mirzəzadə və başqaları, 2021, 976 s

KURS İŞİ:

Yoxdur

TƏCRÜBƏ:

IV kursdan sonra istehsalat təcrübəsinə hazırlaşmaqlarıdır.

Davranış qaydalarının pozulması. Tələbə Universitetinin-intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülür.

Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi.

HAZIRLADI: _____